

Guide för MR-dagarna (Mänskliga Rättighetsdagarna)

Detta dokument innehåller tips och råd för medverkan i MR-dagarna.

Introduktion

MR-dagarna brukar hållas i slutet av november i olika städer i landet och har olika tema varje år med kopplingar till mänskliga rättigheter. I praktiken handlar det för vår del mest att finnas på plats och synas, men kan man på något sätt anknyta esperanto eller esperantorörelsens mål med årets tema är det förstås ett plus.

Förberedelser

Ett antal månader i förväg behöver man boka monterplats, och i det minsta paketet får man 2 x 1 m med en (vit) vägg bakom som man kan sätta eventuella affischer på, och val av färg på mattan i montern (t.ex. grön). Det ingår eventuellt också en annonsplats på ca. 1/4 A4 i programtidningen. Ibland ingår ett litet bord och en stol, ibland behöver man ordna sådant själv. Återigen, utrymmet är väldigt begränsat så "less is more."

Beroende på var i landet mässan hålls, gäller det också att hitta medlemmar som kan tänka sig att bemanna montern, och beroende på vana kan de även behöva instrueras i vad de faktiskt ska göra i montern. Se även avsnittet med praktiska tips.

Material

Det finns mängder av montrar och organisationer representerade på mässan som lockar mer än ett språk som många inte ens känner till. Ytterst få är intresserade av att titta på böcker på esperanto även om de anknyter till årets tema. Således är böcker "bara för att visa upp" onödigt att släpa med sig. Bordsutrymmet är dessutom begränsat. Eventuella affischer eller texter måste vara STORA, stora nog att kunna läsa på flera meters håll.

Användbart material/rekvisita:

- Bordsduk (mest så att det ser trevligare/proffsigare ut)
- Tydlig skylt med kärnmening, t.ex. "Esperanto – för jämlik kommunikation människor emellan!"
- Bordsvepa med esperanto-pratbubblan eller liten bordsflagga
- Broschyrer m.m.:

- Lösbladet med esperanto/svenska till "Du kommer längre med språk"-broschyren som alla elever får
 - "Säg något på esperanto"-foldern
 - Bokmärken
 - Pennor (Obs! Kontrollera att de fungerar, är ordentligt ihopskruvade osv.)
 - Eventuella andra "reklamgrejer", t.ex. reflexer
- Skrivplattor och laminerade ark med språkövningar
- Eventuellt "skyltar" med exempelmeningar

Det är oftast bara en bråkdel av mässbesökarna som stannar till vid esperantomontern. Rekordet i nuläget är ungefär 100 besökare utslaget över de tre dagarna.

Dela inte ut material slentrianmässigt! Fråga "Vill ni ha en sån här broschyr?". "Här är ett bokmärke/en penna/en reflex, om du vill ha?" -- annars är risken (större) att det bara slängs när besöket är slut. Det kostar pengar att trycka upp broschyrer. Bättre att först berätta om esperanto så har de i alla fall hört talas om det, sedan erbjuda material om de visar intresse. Annars inte.

Språkövningar

Syftet med vårt deltagande på MR-dagarna är att ge besökande kännedom om att esperanto fortfarande finns och används, att det eventuellt kan ha viss relevans för årets tema, och för de som är intresserade, en snabblektion. Ett sätt att aktivera besökarna är att ha laminerade papper med "gissa ord"-övningar (gissa vad ett ord på esperanto betyder) fästa på skrivplattor och med whiteboardpennor (fastknutna med snören så de inte försvinner!) att fylla i med. Efteråt kan arken torkas av med en servett eller whiteboardsudd för nästa besökare.

På så sätt ser besökarna snabbt att de kan känna igen och gissa ord och "förstå" esperanto direkt. Ibland är de nöjda efter att ha gjort övningen och tackar för sig och går vidare; visar de fortsatt intresse kan man beskriva grammatiken i korthet, "alla substantiv slutar på -o, alla adjektiv på -a, alla verb är regelbundna: -i/-is/-as/-os/-u". Förklara uttalet och den ljudenliga stavningen, räkneord (där det ofta kan finnas en igenkänning från något annat språk), kanske visa en eller flera exempelmeningar.

Vanliga frågor

"(Esperanto?) Vad är det?" är nog den klart vanligaste första frågan från besökarna. "Var talas det?" brukar också vara ganska vanligt, eventuellt som en följdfråga till den första. Och så klart "Hur många talar det?"

- **"Vad är det?"** Det är ett språk, ett internationellt språk som är skapat för att vara lätt att lära sig och att använda mellan personer med olika modersmål som ett neutralt brospråk.
- **"Var talas det?"** Det är ett så kallat internationellt språk, ett konstruerat, neutralt språk, som inte hör till något visst folk eller land. Det talas i hela världen, eller finns i alla fall talare i hela världen, men ganska utspritt.

- **"Hur många talar det?"** Det vet man inte, är det korta svaret. Hur bra ska man kunna ett språk för att anses kunna det? Esperanto kan man lära sig själv på nätet, det finns kurser på Youtube, på Duolingo, Lernu.net, och så vidare. Det finns också introduktionshäften som *Nyckeln* på många av världens språk. Olika uppskattningar som gjorts av språkforskare föreslår mellan några hundra tusen och ett par miljoner, men det är som sagt bara mer eller mindre kvalificerade gissningar. För svenska vet man till exempel hur många som bor i Sverige och i de svensktalande delarna av Finland, hur många som gått i svensk skola, invandrare som läst SFI, eller utländska studenter som läst svenska på universitet i Sverige eller utomlands. Det går att samla statistik om, och få en ganska bra ungefärlig uppfattning, men man vet inte exakt. Norrmän och danskar som kanske förstår svenska bra, ska de räknas?
 - *"Men hur många medlemmar har ni då?"* kan vara en följdfråga från vissa. Gör en annan jämförelse: hur många i världen kan spela schack? Hur många kan cykla? Och bara för att man "kan" så är man kanske inte med i någon schackklubb eller i Cykelfrämjandet eller någon motsvarande förening. Så hur många medlemmar som finns i esperantoorganisationer i världen eller i UEA är inget bra mått på hur många som talar esperanto.
- **"Hur går det för esperantorörelsen?"** kan vara en fråga från personer som känner till esperanto. På det kan man svara att språket lever och används, inte minst tack vare internet, men intresset att engagera sig i en förening minskar ju rent allmänt. Det går lätt att hitta likasinnade med hjälp av sociala medier och olika forum på nätet, så små föreningar och klubbar har kanske inte samma relevans för dagens unga och unga vuxna, vilket gör att medelåldern på medlemmarna stiger och återväxten är lite sådär.

Praktiska tips

Här följer några praktiska tips kring planering och medverkan:

- Det är bra om såpass många kan vara med så att inte alla behöver vara där hela tiden alla dagar. Kan och vill man bara vara där ett par timmar en av dagarna, så är det bra också! Vanligtvis är det fri entré till de allmänna delarna om man föranmäler sej, i alla fall tidigare år.
- Det är lagom att vara ungefär tre stycken i taget: då kan en vila/gå och fika/gå på toa/ta en vända och titta på andra montrar och nätverka (om man vill), och en eller två samtala med eventuella besökare. Det är jobbigt att stå på mäsas en hel dag, i synnerhet tre dagar i rad, så alla måste ha tillfälle till rast emellanåt.
- Återigen, minst en person måste kunna vara på plats när det öppnar så att det finns någon i montern. Sen är det önskvärt om någon eller några kan vara där kvällen före och ställa dit eventuellt material och "dekorationer" i ordning, men i nödfall går det att göra vid öppning. Utrymmet är begränsat, extra prylar att ha bara för att kunna visa upp "om utifall att" tar bara plats och är bökigt att släpa.
- Själva monterutrymmet är inte särskilt stort, 2x1 m, med en vägg bakom som man kan sätta upp loggor/skyltar/affischer på. Det finns material sen tidigare, och en generell insikt är att eventuella texter måste vara utskrivna i 250-300 punkter, alltså ungefär så det ryms två rader per A4, så att det går att läsa från flera meters håll.

- Det finns ungefär plats för ett litet bord att ha broschyrer på (har ingått i montern vissa gånger, men om inte behöver någon ha med t.ex. ett campingbord eller enkelt broschyrställ), och en eller två stolar att sitta och vila på emellanåt (kan ibland ingå, eller inte)

Tips för monterbeteende

Det är bara slöseri att stå och försöka dela ut broschyrer eller vad det må vara till alla som passerar, då hamnar de mest troligt bara i första bästa papperskorg ögonblick senare.

Man behöver inte vara "säljare". Antingen känner folk till esperanto men inte bryr sej, och då kan de lite roat leende passera med en kommentar "jahaja, finns det fortfarande, höhö?" och gå vidare, eller så kan de faktiskt vara lite intresserade/nyfikna för att de själva eller deras mormor eller nån höll på med det för hundra år sen, och undra hur det går nuförtiden. Eller så vet de inte alls vad det är, och går antingen bara förbi helt ointresserade för att de ser något mer spännande som de känner till lite längre fram, eller kommer fram och är nyfikna, som man då kan upplysa utan fördomar.

Prata först. "Vad känner du till om esperanto?" är en bättre inledning än en ja/nej-fråga "Känner du till esperanto?" som är lättare att bara svara nej på och gå vidare. Det är bättre att prata i 30 sekunder med tio personer än att bara dela ut hundra flygblad/broschyrer som ändå bara slängs. Verkar personen vara alls intresserad kan man använda broschyrer och annat vi har som "åskådningsmaterial", och framför allt kan man *erbjuda* en broschyr/penna/reflex/bokmärke. Har man pratat i någon minut eller fem är det troligt att personen i alla fall ägnar den en blick hemma sedan.

Besök även andra montrar

Särskilt om man är fler som bemannar montern kan en person passa på att gå runt och titta på andra medverkande organisationers montrar. Dels kan de ge inspiration till hur vi kan utforma vår monter i framtiden eller till nya informationsmaterial, dels om det är en organisation man själv är intresserad av, kanske är medlem i, skadar det ju inte att fråga och prata och kanske i förbifarten nämna esperanto eller att vi också finns representerade.

Negativt inställda besökare

Även personer med negativ syn på esperanto kan man försöka prata med och fråga varför (och lägga dessa fördomar på minnet så vi bättre kan försöka bemöta dem i framtida informationsmaterial om de är befogade) och eventuellt försöka bemöta synpunkter, men folk som bara är negativa ska man inte odsla någon energi på. "Ja, du får tycka som du vill, men vi finns i alla fall." Just på MR-dagarna kan man kanske hoppas att besökarna är lite mer...öppna och toleranta.

Håll koll på besökarantal

Det är också bra att försöka komma ihåg att logga antalet besökare, bara ha ett papper som man sätter streck för varje person som faktiskt stannat till och sagt mer än två ord, så att säga, inte alla som går förbi. Det är bra att veta vilken av dagarna det kommer flest för att planera bemanning kommande gånger, men också bra efteråt att kunna redogöra att vi hade så och så många besökare till montern.